

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 10432 Αθήνα, Τηλ. 210-2124331, Fax : 210-2124524

Αθήνα, 10-4-2020
Αριθμ. Πρωτ.: 61/29819

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/υση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΘΕΜΑ: «Έλεγχοι σε γενετικό και πολλαπλασιαστικό υλικό»

ΣΧΕΤ: **Η Ερώτηση 3585/27-1-2020**

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσαν οι Βουλευτές **κ.κ. Ι. Σαρακιώτης, Ε. Αβραμάκης, Σ. Βαρδάκης, Κ. Βέττα, Ν. Ηγουμενίδης, Φ. Καρασαρλίδου, Χ. Καφαντάρη, Β. Κόκκαλης, Κ. Μάλαμα, Κ. Μάρκου, Α. Μεικόπουλος, Κ. Μπάρκας, Ι. Μπουρνούς, Θ. Μωραΐτης, Α. Παπανάτσιου, Ν. Παππάς, Π. Πούλου, Π. Σκουρολιάκος, Μ. Σκούφα, Σ. Φάμελλος και Γ. Ψυχογιός**, για τα θέματα της αρμοδιότητάς μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Όσον αφορά στο είδος των ελέγχων στις οποίες υποβάλλεται το εισαγόμενο από Τρίτες Χώρες και το αποκτούμενο ενδοενοσιακά πολλαπλασιαστικό υλικό όλων των καρποφόρων δένδρων, συμπεριλαμβανομένης και της καρυδιάς, σημειώνεται ότι κατά την εισοδό του στη χώρα ελέγχονται όλα τα απαιτούμενα συνοδευτικά της αποστολής έγγραφα, βάσει της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας. Στα εν λόγω έγγραφα αναφέρεται, πέραν της επιχείρησης αποστολής και του αποδέκτη του προϊόντος, η κατηγορία του πολλαπλασιαστικού υλικού, η ποσότητά του και η ταυτότητά του. Οι έλεγχοι αφορούν αφενός το κομμάτι της ποικιλιακής ταυτότητας των εισαγόμενων δενδρυλλίων, αφετέρου το κομμάτι της συμμόρφωσης αυτών με τις φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις της χώρας και της Ε.Ε..

Οι προαναφερόμενοι έλεγχοι πραγματοποιούνται από τα Τμήματα Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων (Τ.Α.Α.Ε.) του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) και τους κατά τόπους φυτοϋγειονομικούς ελεγκτές, είναι καθολικοί κατά την εισαγωγή από Τρίτες Χώρες, ενώ κατά την ενδοενοσιακή απόκτηση διενεργείται βάσει των αναγγελιών άφιξης που υποβάλλονται από τις φυτωριακές επιχειρήσεις ή τους παραγωγούς στις περιπτώσεις ιδίας χρήσης. Επισημαίνεται ότι, το πρώτο εξάμηνο του έτους 2019 τα Τ.Α.Α.Ε. πραγματοποίησαν συνολικά 15.995 ελέγχους και 18.608 δειγματοληψίες, και διαπιστώθηκαν 195 παραβάσεις και 158 μη κανονικά δείγματα. Σημειώνεται ότι, στις περιπτώσεις της ενδοενοσιακής απόκτησης είναι πιθανόν ποσότητες πολλαπλασιαστικού υλικού να εισέρχονται στη χώρα, χωρίς οι επιχειρήσεις ή οι παραγωγοί να αναγγέλλουν όπως υποχρεούνται, την άφιξή του.

Τα φυτοϋγειονομικά συνοδευτικά έγγραφα του πολλαπλασιαστικού υλικού, από τα οποία προκύπτει ότι πληρούνται οι φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις της χώρας μας, ελέγχονται από τις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) και από τα Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου (ΠΚΠΦ & ΠΦΕ) στα λιμάνια εισόδου. Δεδομένου ότι το υλικό των δενδρωδών είναι άρριζα μοσχεύματα, ο μακροσκοπικός έλεγχος της φυτοϋγειονομικής του κατάστασης δεν είναι δυνατός. Υπογραμμίζεται ότι για είδη δενδρωδών, που ρητά ορίζονται στη νομοθεσία, λαμβάνονται δείγματα που στέλνονται για εργαστηριακό έλεγχο στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ).

Ειδικότερα, το ΜΦΙ τα τελευταία δυο χρόνια υλοποιεί τις συμβάσεις 6462/Θ.Ζ/18 και 6544/Θ.Ζ/19 με το ΥΠΑΑΤ για την «Παροχή υπηρεσιών εκτέλεσης εργαστηριακών εξετάσεων για την ανίχνευση παρουσίας επιβλαβών οργανισμών σε πολλαπλασιαστικό υλικό οπωροφόρων δένδρων για τις ανάγκες της Διεύθυνσης Πολλαπλασιαστικού Υλικού Καλλιεργουμένων Φυτικών Ειδών και Φυτογενετικών Πόρων του ΥΠΑΑΤ». Οι εξετάσεις αφορούν στην ανίχνευση παρουσίας των επιβλαβών οργανισμών των παραρτημάτων ΙΑ, ΙΒ και ΙΙ της αριθμ. 218/8241/24-1-2017 απόφασης (Β' 267) σε δείγματα που έχουν σταλεί από τα αρμόδια Τ.Α.Α.Ε.. Ακολουθούνται επίσημα πρωτόκολλα ανίχνευσης, όπου υπάρχουν, και σύγχρονες τεχνολογίες που διαθέτει και αναπτύσσει συνεχώς το ΜΦΙ. Για την καρυδιά, δεν έχουν μέχρι στιγμής σταλεί επίσημα δείγματα προς έλεγχο.

Επιπλέον, στο ΜΦΙ αποστέλλονται δείγματα φυτών προς φύτευση (καρυδιάς και άλλων οπωροφόρων δένδρων) που λαμβάνονται από τους αρμόδιους φυτοϋγειονομικούς ελεγκτές και ελέγχονται εργαστηριακά εφαρμόζοντας επίσημα πρωτόκολλα του Ευρωπαϊκού και Μεσογειακού Οργανισμού Φυτοϋγείας (ΕΡΡΟ) για την παρουσία επιβλαβών οργανισμών, σύμφωνα με τους Κανονισμούς 2016/2031 και 2019/2072.

Σχετικά με την ταυτότητα του Π.Υ. όλων των ειδών των δενδρωδών σημειώνεται ότι, τα δενδρύλλια προς φύτευση των φυλλοβόλων ειδών, συμπεριλαμβανομένης και της καρυδιάς, διακινούνται σε δεμάτια που αποτελούνται από γυμνόριζα και χωρίς φύλλα φυτά, οπότε ο προσδιορισμός της ποικιλιακής ταυτότητας στο σημείο ελέγχου (σημείο εισόδου ή σημείο τελικού προορισμού του φορτίου) κατά την εισαγωγή/ενδοκοινοτική απόκτηση είναι δυνατός μόνο με τα συνοδευτικά έγγραφα (παραστατικά διακίνησης του υλικού και οι προβλεπόμενες σημάνσεις) κατά τον φυσικό έλεγχο στα σημεία εισόδου. Ο προσδιορισμός της ποικιλιακής ταυτότητας με οπτική παρατήρηση των δένδρων είναι εφικτός μόνο όταν τα δένδρα φτάσουν σε παραγωγική ηλικία (π.χ. καρυδιά μετά την ηλικία των 6 ή 7 ετών) σε σύγκριση με την περιγραφή της ποικιλίας και με τα δένδρα αναφοράς που υπάρχουν στον διατηρητή της ποικιλίας. Η επιβεβαίωση της ποικιλιακής ταυτότητας με μεθόδους ανάλυσης DNA, δεν μπορεί να εφαρμοστεί καθώς σε εθνικό, ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο δεν υπάρχει θεσμοθετημένη μέθοδος ανάλυσης. Πέραν όμως τούτων, τα μορφολογικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των ποικιλιών, εκτός από το γενότυπο τους, που εκφράζεται ισχυρά στα ποιοτικά γνωρίσματα τους, επηρεάζονται στα ποσοτικά κυρίως χαρακτηριστικά, από το περιβάλλον (κατάλληλο ή όχι για τη ποικιλία) και από τις καλλιεργητικές φροντίδες που δέχονται οι καλλιέργειες. Πιο συγκεκριμένα για την καρυδιά επισημαίνεται ότι, η επιλογή και η φύτευση της κάθε ποικιλίας σε μια περιοχή, αλλά και γενικότερα ποικιλιών των διαφόρων φυτικών ειδών, θα πρέπει να βασίζεται σε δεδομένα και πληροφορίες όσον αφορά την προσαρμοστικότητα των προς φύτευση ποικιλιών στο δεδομένο περιβάλλον, τα οποία οι καλλιεργητές θα πρέπει να αποκτούν είτε από τους ειδικούς κατά φυτικό είδος επιστήμονες (ερευνητές του ΕΛΓΟ, ερευνητές ΑΕΙ κλπ.) είτε από τους δημιουργούς ή διατηρητές των ποικιλιών αυτών. Η επιλογή και η φύτευση μιας ποικιλίας σε ακατάλληλο περιβάλλον (υψόμετρο, έδαφος, μικροκλίμα) και η μη

ορθή καλλιεργητική τεχνική (επάρκεια νερού, ορθή λίπανση, κλάδεμα, φυτοπροστασία, επικονιαστές, κλπ) μπορεί να οδηγήσει σε παραγωγή καρπών οι οποίοι δεν έχουν τα τυπικά ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά της ποικιλίας στην οποία ανήκουν, με αποτέλεσμα οι παραγωγοί έχοντας πραγματοποιήσει σοβαρές επενδύσεις, να διαπιστώνουν μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα, όταν η καλλιέργεια μπαίνει σε καρποφορία, ποσοτική και ποιοτική υποβάθμιση της παραγωγής τους, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά τη βιωσιμότητα της εκμετάλλευσής τους.

Ειδικότερα, όσον αφορά το πολλαπλασιαστικό υλικό καρυδιάς σημειώνεται ότι, το ΥΠΑΑΤ (αρμόδια η Διεύθυνση Πολλαπλασιαστικού Υλικού Καλλιεργούμενων Φυτικών Ειδών και Φυτογενετικών Πόρων) ζήτησε τον Νοέμβριο του 2018 από τα Τ.Α.Α.Ε. της Κεντρικής και Βόρειας Ελλάδας τη διενέργεια ελέγχων για τη διακίνησή του για τη διετία 2017 – 2018, συμπεριλαμβανομένων και των περιπτώσεων καταγγελιών από παραγωγούς/επιχειρήσεις για θέματα ποικιλιακής ταυτότητας και φυτοϋγείας. Από τις απαντήσεις που ελήφθησαν, διαπιστώνεται αφενός η εισαγωγή/ενδοενωσιακή απόκτηση 150.000 δενδρυλλίων καρυδιάς περίπου, για το εν λόγω χρονικό διάστημα και η συμμόρφωσή τους με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, αφετέρου δε η μη ύπαρξη καταγγελιών για τη δεδομένη χρονική περίοδο.

Το έτος 2019 το ΥΠΑΑΤ έγινε αποδέκτης δύο καταγγελιών από παραγωγούς που προμηθεύτηκαν δενδρύλλια καρυδιάς, είτε από άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, είτε από την εγχώρια αγορά τα έτη 2013 και 2014. Ήδη οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ διερευνούν τις εν λόγω περιπτώσεις και για μια εκ των οποίων δεν διαπιστώθηκαν παραβάσεις από τον προμηθευτή, ενώ η ολοκλήρωση της εξέτασης της άλλης εκκρεμεί.

Τα άρθρα 19 και 25 του ν. 1564/1985 (Α' 164), όπως αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 2 παρ. 12 του ν. 2040/1992 (Α' 70) και 8 του ν. 2325/1995 (Α' 153), συνιστούν το ισχύον θεσμικό πλαίσιο των ελέγχων. Σύμφωνα με το εν λόγω θεσμικό πλαίσιο, όταν διαπιστωθεί ότι διακινείται πολλαπλασιαστικό υλικό που δεν πληροί τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας [π.χ. χωρίς ποικιλιακή ταυτότητα ή χωρίς σήμανση (ετικέτες επίσημες ή του προμηθευτή)] ή/και από προμηθευτές οι οποίοι δεν είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο επιχειρήσεων παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού που τηρεί το ΥΠΑΑΤ, τότε επιβάλλονται πρόστιμα, το ύψος των οποίων κυμαίνεται από 600 € έως 30.000 € για κάθε παράβαση, ανάλογα με τη σοβαρότητά της κατά κύριο λόγο. Στις κυρώσεις συμπεριλαμβάνεται και η διαγραφή της εταιρείας που διακινεί ακατάλληλο ή παράνομο πολλαπλασιαστικό υλικό από το προαναφερόμενο τηρούμενο μητρώο του ΥΠΑΑΤ, γεγονός που σημαίνει παύση της λειτουργίας της και επιβολή προστίμων.

Στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο δεν προβλέπεται αποζημίωση του παραγωγού από τον προμηθευτή του ακατάλληλου υλικού, διότι αποτελεί εμπορική συναλλαγή μεταξύ ιδιωτών. Όμως, ο κάθε παραγωγός δύναται να προσφύγει στην δικαιοσύνη κατά του προμηθευτή του για περιπτώσεις διακίνησης ακατάλληλου υλικού προς φύτευση, εφόσον αυτό διαπιστωθεί μετά τους ελέγχους του ΥΠΑΑΤ. Ο προσφεύγων στη δικαιοσύνη παραγωγός, έχοντας τις αποφάσεις του ΥΠΑΑΤ που εκδίδονται μετά τη διενέργεια των ελέγχων που πραγματοποιεί, διαθέτει ισχυρά στοιχεία για τη δικαίωσή του. Αξίζει να σημειωθεί ότι, έχουν επιβληθεί κυρώσεις σε επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού διαφόρων φυτικών ειδών για τη διακίνηση ακατάλληλου υλικού.

Επισημαίνεται ότι, το ισχύον κυρωτικό πλαίσιο κρίνεται επαρκές.

Ωστόσο, το ΥΠΑΑΤ εξετάζει την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη διακίνηση του πολλαπλασιαστικού υλικού, συμπεριλαμβανομένης και της ανακατανομής των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών ελέγχου, με σκοπό

την ορθολογικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των οικονομικών πόρων.

Κατά τα λοιπά αρμόδιο να απαντήσει για τα θέματα που το αφορούν είναι το Υπουργείο Οικονομικών προς το οποίο κοινοποιείται η Ερώτηση 3585/27.1.2020 και το παρόν έγγραφό μας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Υπουργείο Οικονομικών (με ηλεκτρονική διαβίβαση)
 - Γραφείο κ. Υπουργού
2. Βουλευτή κ. Ι. Σαρακιώτη
3. Βουλευτή κ. Ε. Αβραμάκη
4. Βουλευτή κ. Σ. Βαρδάκη
5. Βουλευτή κα Κ. Βέττα
6. Βουλευτή κ. Ν. Ηγουμενίδη
7. Βουλευτή κα Φ. Καρασαρλίδου
8. Βουλευτή κα Χ. Καφαντάρη
9. Βουλευτή κ. Β. Κόκκαλη
10. Βουλευτή κα Κ. Μάλαμα
11. Βουλευτή κ. Κ. Μάρκου
12. Βουλευτή κ. Α. Μεϊκόπουλο
13. Βουλευτή κ. Κ. Μπάρκα
14. Βουλευτή κ. Ι. Μπουρνούς
15. Βουλευτή κ. Θ. Μωραΐτη
16. Βουλευτή κα Α. Παπανάτσιου
17. Βουλευτή κ. Ν. Παππά
18. Βουλευτή κα. Π. Πούλου
19. Βουλευτή κ. Π. Σκουρολιάκο
20. Βουλευτή κα Μ. Σκούφα
21. Βουλευτή κ. Σ. Φάμελλο
22. Βουλευτή κ. Γ. Ψυχογιό